

**A HAGYATÉK MEGNYÍLTA, AZ ÖRÖKÖSÖK
JOGÁLLÁSA
FELELŐSSÉG AZ ÖRÖKHAGYÓ
TARTOZÁSAIÉRT**

2015. május 13.

1. AZ ÖRÖKLÉS MEGNYÍLÁSA

Az öröklés az örökhagyó halálával nyílik meg → az örökös az öröklés megnyílásával a hagyatékot (annak egy részét vagy meghatározott vagyontárgyat) elfogadás vagy bármely más jogcselekmény nélkül, a törvény erejénél fogva (**ipso iure**) szerzi meg. (Ptk. 7:87. § (1)-(2) bekezdés)

additionalis öröklés!

DE: ha az örökhagyó után többen örökölnék (= örököstársak) → jogközösség jön létre: az örököstársakat a hagyatéki vagyon (eszmei hányadrészek szerint) közösen illeti meg!

- az örököstársak jogközössége a hagyaték felosztásáig (= hagyatéki osztály) áll fenn

- az örököstársak jogközösségére (bizonyos kivételektől eltekintve) a tulajdonközösségre vonatkozó szabályok alkalmazandók

- saját örökrészével bármelyik örököstárs önállóan rendelkezhet;
- a hagyaték egészéről csak együtt rendelkezhetnek;
- hagyatéki követelés érvényesítése: csak valamennyi örökös nevében és részére és az adós valamennyi örökös kezéhez (= együttség) köteles teljesíteni!

- az örököstársak felelőssége a hagyatéki tartozásokért egyetemleges

2. AZ OSZTÁLYOS EGYEZSÉG

osztályos egyezés = az örökösöknek a hagyatéki eljárás során kötött megállapodása, amellyel a hagyaték tárgyait felosztják egymás között. (Ptk. 7:93. §)

- csak a hagyatéki eljárás folyamán köthető;
- a hagyaték felosztásának módját a hagyaték megnyílásának időpontjára visszaható hatállyal rendezi;
- az örökösök számára a törvényes (vagy a végintézkedésben meghatározott) öröklési rendtől való eltérés lehetőségét biztosítja;
- csak az örökösök jogosultak osztályos egyezséget kötni
- az osztályos egyezés csak a hagyaték tárgyaira vonatkozhat
- a hagyatékból valamennyi örökösnek részesednie kell.
- az eljáró közjegyző egyezésnek megfelelő hagyatékátadó végzést hoz → a hagyatékot az egyezés szerint, öröklés jogcímén adja át az örökösöknek

**A HAGYATÉKI ELJÁRÁS ALAPVETŐ
KÉRDÉSEI
A HAGYATÉK ÁTADÁSA TELJES ÉS
IDEIGLENES HATÁLLYAL**

1. A HAGYATÉKI ELJÁRÁS ALAPVETŐ KÉRDÉSEI

- a hagyatéki eljárás polgári nemperes eljárás
- szabályozása:
 - 2010. évi XXXVIII. törvény a hagyatéki eljárásról (He.)
 - egyéb jogszabályok (pl. 29/2010. (XII. 31.) KIM rendelet a hagyatéki eljárás egyes cselekményeiről)
- szakaszai:
 - a hagyaték leltározása: jegyző (ténylegesen a jegyző által kijelölt hagyatéki leltárelőadó) végzi
 - közjegyzői eljárás: az illetékes közjegyző ennek során adja át a hagyatékot az örökösöknek

Az illetékességet megalapozza:

- az örökhagyó utolsó belföldi lakóhelye (ennek hiányában utolsó belföldi tartózkodási helye),
- előbbiek hiányában az örökhagyó belföldi elhalálozásának helye,
- ha az örökhagyó nem belföldön halálozott el, akkor a hagyatéki vagyon fekvésének helye

1. A HAGYATÉK LETÁROZÁSA

- a hagyatéki eljárás a haláleset bejelentésével indul meg
- ezt követi a **hagyaték leltározása** = az örökhagyó és a hagyatéki eljárásban érdekelték jogszabályban meghatározott adatainak, valamint a hagyatékba tartozó vagyonnak, továbbá az ezekkel kapcsolatos, jogszabályban meghatározott nyilatkozatoknak a beszerzése és rögzítése.
- hagyaték leltározását a jegyző (kivételesen a közjegyző) végzi; a leltározást a jegyző a hagyatéki eljárás megindulását követő nyolc napon belül kezdi meg

Kötelező a hagyaték leltározása, ha

1. a hagyaték meghatározott vagyonelemet tartalmaz, így akkor, ha a hagyatékban

- belföldön fekvő ingatlan,
- belföldi cégjegyzékbe bejegyzett gazdasági társaságban (szövetkezetben) fennálló tagi (részvényesi) részesedés,
- lajstromozott vagyontárgy vagy
- a törvényben megállapított öröklési illetékmentes értéket (300.000 Ft) meghaladó értékű ingó vagyon van.

1. A HAGYATÉK LETÁROZÁSA

Kötelező a hagyaték leltározása, ha

2. a jegyző (vagy a közjegyző) rendelkezésére álló adatok alapján valószínűsíthető, hogy a bejelentett hagyatéki tartozások meghaladják a hagyaték értékét;

3. az örökösként érdekelt öröklési érdeke veszélyeztetve van **ÉS** az örökös

- méhmagzat,

- kiskorú,

- cselekvőképességet érintő gondnokság alatt álló nagykorú,

- ismeretlen helyen lévő személy,

-ügyeinek vitelében akadályozott természetes személy;

4. örökösként kizárólag a Magyar Állam érdekelt;

5. az örökhagyó végintézkedésével alapítvány létesítését rendelte.

A hagyaték leltározására sor kerülhet **az öröklésben érdekelt kérelmére** is.

1. A HAGYATÉK LETÁROZÁSA

Abban az esetben, ha más kötelező leltározás alá eső vagyontárgy nincs, leltározni kell a kérelmező hagyatéki eljárásban való érdekelttségét megalapozó vagyontárgyat, ha a kérelmező

- olyan személy, akinek birtokában van az örökhagyó hagyatékához tartozó valamely dolog,
- olyan személy, aki az örökhagyó hagyatékához tartozó, a halállal az örökösként érdekeltre átszálló jognak vagy követelésnek a kötelezettje,
- tulajdonostársak közös öröklési szerződése esetén az örökhagyót túlélő tulajdonostárs.

Ha a hagyatéki leltárt jegyző készítette, úgy azt a jegyző a leltár elkészültét követően (amely legkésőbb a jegyzőnek a kötelező leltározás alá eső vagyontárgyról vagy a leltár felvételét kötelezővé tevő tényről, körülményről okiratból való tudomásszerzésétől számított 30 nap) továbbítja a közjegyző felé.

A hagyatéki leltár közjegyzőhöz való megérkezését követően a közjegyző – amennyiben az ügy alkalmas a tárgyalásra –, előkészíti a tárgyalást és haladéktalanul kitűzi a **hagyatéki tárgyalás** időpontját.

2. A HAGYATÉKI TÁRGYALÁS. A HAGYATÉK ÁTADÁSA

A – rendszerint a közjegyző hivatalos helyiségében megtartásra kerülő – tárgyalás során a közjegyző a személyesen megjelent érdekeltek meghallgatását és bizonyítási eljárás lefolytatását követően hagyatékátadó végzés útján határoz a hagyaték átadásáról.

hagyaték átadása = annak a – közjegyzői végzés útján történő – megállapítása, hogy a hagyatékba tartozó vagyonra, vagyonrészre vagy vagyontárgyra a hagyatéki eljárás eredményére tekintettel kit, milyen jogcímen, milyen jog illet meg, illetve milyen kötelezettség terhel

1. A hagyaték átadása teljes hatállyal

A közjegyző a hagyatékot akkor adja át teljes hatállyal, ha a hagyaték átadásának nincs törvényes akadálya, **ÉS**

a) a hagyatékra csak egy örökösként érdekelt jelentett be igényt és a rendelkezésre álló adatok szerint másnak a hagyatékra öröklés, halál esetére szóló ajándékozás, dologi hagyomány vagy közérdekű meghagyás jogcímen igénye nincs, vagy

b) a hagyatéki eljárásban a hagyatéki vagyon átadása tekintetében nincs öröklési jogi vita vagy másodlagos öröklési vita.

2. A HAGYATÉKI TÁRGYALÁS. A HAGYATÉK ÁTADÁSA

c) csak másodlagos öröklési vita merült fel **ÉS**

- a vitában az igény előterjesztője a teljes hatályú hagyatékátadáshoz hozzájárult vagy
- az igénye összegének megfelelő pénzüsszeget a többi örökös-ként érdekelt biztosítékként közjegyzői letétbe helyezte vagy
- az örökös-ként érdekelt beleegyezik, hogy a hagyatékba tartozó ingatlanra az igény összege erejéig jelzálogjogot jegyezzenek be, és a bejegyzés költségeit megelőlegezi

d) csak az özvegyi jog fennállása vagy annak terjedelme vitás → ekkor a közjegyző a hagyatékot teljes hatállyal és özvegyi joggal terhelten adja át.

2. A hagyaték átadása ideiglenes hatállyal

Ha a hagyaték teljes hatályú átadására nem kerülhet sor, úgy azt ideiglenes hatállyal kell átadni.

Következmény: a hagyatékot ilyen hatállyal megszerző személy a hagyatékot birtokában tarthatja és a birtokában nem lévő vagyontárgyakat birtokba veheti, és azokat jóhiszemű birtokos-ként használhatja,

DE: az elidegenítés és a megterhelés joga nem illeti meg!

A HAGYATÉKI TARTOZÁSOK ÉS KIELÉGÍTÉSÜK

1. A HAGYATÉKI TARTOZÁSOK

hagyatéki tartozások = a hagyaték részét képező „passzív elemek”

- taxatív felsorolás formájában nyernek rögzítést a Ptk.-ban (7:94. § (1) bekezdés);

- ezek egy része kifejezetten az örökhagyó halála folytán merül fel, a tartozások másik része az örökhagyót vagy az örökösöt terheli;

- a felsorolásban nem szereplő tartozások nem minősülnek hagyatéki tartozásnak → ezek kielégítéséért az örökösöt nem terheli felelősség;

- a felsorolás egyben sorrendiséget is jelent → a hagyatéki tartozásokat az örökös főszabályként a Ptk. által megállapított sorrendben köteles kielégíteni, DE: kivételek ! (ld. később)

- a sorrendben előbb álló csoportba eső tartozások a kielégítés alkalmával megelőzik a hátrább álló csoportba soroltakat;
- ha adott csoportban nincs lehetőség valamennyi tartozás teljes kielégítésére, a tartozások kielégítésnek a követelések – egymáshoz viszonyított – arányában van helye.
(Ptk. 7:95. § (1)-(2) bekezdés)

1. A HAGYATÉKI TARTOZÁSOK

A hagyatéki tartozások a Ptk. 7:94. § (1) bekezdés alapján a következők:

- a) az örökhagyó illő eltemetésének költségei (pl. síremlék állításának költségei, gyász-szertartás költségei, temetkezési vállalkozó díja, stb.);
- b) a hagyaték megszerzésével, biztosításával és kezelésével járó szükséges költségek (= hagyatéki költségek), valamint a hagyatéki eljárás költségei (pl. közjegyzői munkadíj, költségtérítés, stb.)
- c) az örökhagyó tartozásai;
- d) a kötelesrészen alapuló kötelezettségek;
- e) a hagyományon és a meghagyáson alapuló kötelezettségek.

A hagyatéki tartozás minőségén és fennállásán nem változtat, hogy a tartozás

- az öröklés megnyílása előtt vagy azt követően keletkezett,
- az örökös mint hitelező javára keletkezett.

1. A HAGYATÉKI TARTOZÁSOK

hagyatéki hitelezők felhívása = ha feltételezhető, hogy ismeretlen hagyatéki tartozások vannak, az örökös kérheti, hogy a közjegyző – határidő tűzésével – hívja fel a hagyatéki hitelezőket követeléseik bejelentésére

Ha hitelező a közjegyző által a felhívásban megszabott határidő alatt nem jelenti be igényét →

- a) a jelentkezésig történt kielégítéseket a sorrend megtartása és a csoportjához tartozók kielégítésének aránya szempontjából már nem kifogásolhatja,
- b) abban az esetben pedig, ha a hagyatéki osztály már megtörtént, igényének kielégítését az örököstársaktól kérheti, az örökrészeikhez igazodó arányban. (Ptk. 7:100. § (2) bekezdés)

DE: kivétel, ha az örökös a hagyatéki hitelező követeléséről az igény bejelentésétől függetlenül tudomással bírt! → ekkor az örökös a hagyatéki tartozásokért való felelősség általános szabályai szerint felel!

2. FELELŐSSÉG A HAGYATÉKI TARTOZÁSOKÉRT

A) AZ ÖRÖKÖS FELELŐSSÉGE

- az örökös hagyatéki tartozásokéért fennálló felelőssége korlátozott = az főszabályként a hagyatékhhoz igazodik;
- több örökös esetén (örököstársak) a felelősség szintén korlátozott ÉS, egyetemleges (a hagyatéki osztály előtt és azt követően egyaránt). → a hagyatéki hitelezői igény bármely örököstárral szemben érvényesíthető;

DE: ha az örökhagyó a hagyatékból valamely örökös részére a szokásos mértékű ajándéknál nem nagyobb értékű meghatározott vagyontárgyat juttatott → ez az örökös a hagyatéki hitelezők követeléséért akkor felelős, ha a követelés a többi örököstárról nem hajtható be!

A felelősség módja:

a) cum viribus = az örökös a hagyatéki tárgyaival és hasznaival felel

DE: főszabályként csak a meglévő hasznokkal felel! – a hagyatéki vagyontárgyak meg nem levő hasznait csak annyiban lehet figyelembe venni az örökös felelőssége megállapításánál, amennyiben az örökös ezektől neki felróható okból esett el.

2. FELELŐSSÉG A HAGYATÉKI TARTOZÁSOKÉRT

b) **pro viribus** = ha a követelés érvényesítésekor a hagyaték tárgyai vagy hasznai nincsenek az örökös birtokában → az örökös öröksége erejéig egyéb vagyonával is felel

DE: a hagyatéki költségek és a hagyatéki eljárások költségeinek kielégítéséért az örökös saját vagyonával is felel! (Ptk. 7:96. § (3) bekezdés)

A hagyatéki tartozásokat az örökös – főszabályként - a Ptk. szerinti sorrendben köteles kielégíteni.

Kivételek:

1. a hagyatéki tartozásokat az örökös a sorrendre tekintet nélkül kielégítheti, amíg felteheti, hogy a hagyaték – az örökhagyó által élők között ingyenesen vállalt, valamint a hagyományon és meghagyáson alapuló kötelezettségeket figyelmen kívül hagyva – a hagyatéki tartozásokat teljes mértékben fedezi. (Ptk. 7:98. § (1) bekezdés)

DE: ha az örökös ezt a szabályt felróhatóan megszegi, ÉS ennek következtében kielégítetlen hitelezői követelés marad → , az örökös a magatartása miatt kielégítetlenül maradt hitelezővel szemben egész vagyonával felel! (Ptk. 7:98. § (3) bekezdés)

2. FELELŐSSÉG A HAGYATÉKI TARTOZÁSOKÉRT

2. ha adott hagyatéki hitelezőt a hagyatékhhoz tartozó valamely vagyontárgyon zálogjog illeti meg → a hagyatéki hitelező a biztosíték erejéig a hagyatéki tartozások sorrendjében elfoglalt helyére tekintet nélkül kereshet teljes kielégítést (Ptk. 7:98. § (2) bekezdés)

B) A HAGYOMÁNYOS FELELŐSSÉGE

- ha a hagyományos kielégítésére más hagyatéki hitelező sérelmével (pl. hagyatéki tartozások kielégítési sorrendjének megsértésével) került sor → a hagyományos a hitelező felé a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint felel, feltéve, hogy a hitelező az örököstől nem szerezhette kielégítést (Ptk. 7:99. § (1) bekezdés)

- a hagyományos az őt terhelő hagyomány (alhagyomány) és meghagyás tekintetében az örökös felelősségére vonatkozó szabály szerint felel (Ptk. 7:99. § (2) bekezdés)